SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 25. oktobra 2011*

V združenih zadevah C-509/09 in C-161/10,

katerih predmet sta predloga za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki sta ju vložili Bundesgerichtshof (Nemčija) (C-509/09) in Tribunal de grande instance de Paris (Francija) (C-161/10) z odločbama z dne 10. novembra 2009 in 29. marca 2010, ki sta prispeli na Sodišče 9. decembra 2009 in 6. aprila 2010, v postopkih

**eDate Advertising GmbH**

proti

**X**

in

**Olivier Martinez**,

* Jezika postopka: nemščina in francoščina.

**Robert Martinez**

proti

**MGN Limited**,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi V. Skouris, predsednik, A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, U. Lõhmus in M. Safjan (poročevalec), predsedniki senata, E. Levits, A. Ó Caoimh, L. Bay Larsen in T. von Danwitz, sodniki,

generalni pravobranilec: P. Cruz Villalón,
sodni tajnik: B. Fülöp, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 14. decembra 2010,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za eDate Advertising GmbH H. Graupner in M. Dörre, odvetnika,

– za X A. Stopp, odvetnik,

– za MGN Limited C. Bigot, odvetnik,

– za nemško vlado J. Möller in J. Kemper, zastopnika,

– za francosko vlado G. de Bergues in B. Beaupère-Manokha, zastopnika,

– za dansko vlado C. Vang, zastopnik,

– za grško vlado S. Chala, zastopnica,

– za italijansko vlado W. Ferrante, zastopnica,

– za luksemburško vlado C. Schiltz, zastopnik,

– za avstrijsko vlado C. Pesendorfer in E. Riedl, zastopnika,

– za vlado Združenega kraljestva F. Penlington, zastopnica, skupaj z J. Stratford, QC,

– za Evropsko komisijo M. Wilderspin, zastopnik,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 29. marca 2011

izreka naslednjo

**Sodbo**

1 Predloga za sprejetje predhodne odločbe se nanašata na razlago člena 5, točka 3, Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42, v nadaljevanju: Uredba) in člena 3(1) in (2) Direktive 2000/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2000 o nekaterih pravnih vidikih storitev informacijske družbe, zlasti elektronskega poslovanja na notranjem trgu (Direktiva o elektronskem poslovanju) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 25, str. 399, v nadaljevanju: Direktiva).

2 Ta predloga sta bila vložena v okviru dveh sporov, po eni strani med X in družbo eDate Advertising GmbH (v nadaljevanju: eDate Advertising) ter po drugi strani med Olivierom in Robertom Martinezom ter družbo MGN Limited (v nadaljevanju: MGN) v zvezi s civilno odgovornostjo toženih strank zaradi objave informacij in fotografij po spletu.

## Pravni okvir

*Uredba*

3 V uvodni izjavi 11 Uredbe je navedeno:

„Pravila o pristojnosti morajo biti čimbolj predvidljiva in morajo temeljiti na načelu, da se pristojnost praviloma določa po stalnem prebivališču toženca, pri čemer mora taka pristojnost vedno obstajati, razen v nekaterih točno opredeljenih primerih, v katerih je zaradi predmeta pravde ali avtonomije strank upravičena druga navezna okoliščina. Da bi postala skupna pravila preglednejša in da ne pride do kolizije pristojnosti je treba stalno prebivališče pravne osebe opredeliti kot avtonomen koncept."

4 Člen 2(1) Uredbe, ki je v poglavju II („Pristojnost"), oddelek 1 z naslovom „Splošne določbe", določa:

„Ob upoštevanju določb te uredbe so osebe s stalnim prebivališčem v državi članici ne glede na njihovo državljanstvo tožene pred sodišči te države članice."

5 Člen 3(1) Uredbe določa:

„Osebe s stalnim prebivališčem v državi članici so lahko tožene pred sodišči druge države članice samo na podlagi pravil, opredeljenih v oddelkih od 2 do 7 tega poglavja."

6 Člen 5, točka 3, Uredbe, ki je v poglavju II, oddelek 2 z naslovom „Posebna pristojnost", določa:

„Oseba s stalnim prebivališčem v državi članici je lahko tožena v drugi državi članici:

[…]

3. v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti pred sodišči kraja, kjer je prišlo ali kjer grozi škodni dogodek."

*Direktiva*

7 V četrtem stavku uvodne izjave 22 Direktive je navedeno:

„zaradi učinkovitega zagotavljanja svobode opravljanja storitev ter pravnega varstva za ponudnike in prejemnike storitev je treba za takšne storitve informacijske družbe načeloma uporabiti zakonodajo države članice, v kateri ima ponudnik storitev sedež".

8 V uvodni izjavi 23 Direktive je navedeno:

„Namen te direktive ni uvajanje dodatnih pravil za mednarodno zasebno pravo v zvezi s kolizijskimi spori, pa tudi ne obravnavanje pristojnosti sodišč; določbe veljavnega pravnega reda, sprejete na podlagi pravil mednarodnega zasebnega prava, ne smejo omejevati svobode opravljanja storitev informacijske družbe, določene v tej direktivi“.

9 V uvodni izjavi 25 Direktive je navedeno:

„Nacionalna sodišča lahko, vključno s civilnimi sodišči, ki rešujejo zasebnopravne spore, skladno s pogoji iz te direktive sprejmejo ukrepe, ki odstopajo od svobode opravljanja storitev informacijske družbe“.

10 V skladu s členom 1(1) Direktive je njen cilj „prispevati k pravilnemu delovanju notranjega trga z zagotavljanjem prostega pretoka storitev informacijske družbe med državami članicami“.

11 Člen 1(4) Direktive določa:

„Ta direktiva ne uvaja dodatnih pravil na področju mednarodnega zasebnega prava in ne obravnava pristojnosti sodišč.“

12 Člen 2, točka (h)(i), Direktive določa:

„koordinirano področje se nanaša na zahteve, ki jih mora ponudnik storitev izpolniti za:

– začetek opravljanja storitev informacijske družbe, na primer zahteve glede kvalifikacij, dovoljenj in priglasitev,

– izvajanje dejavnosti storitev informacijske družbe, na primer zahteve glede obnašanja ponudnika storitev, zahteve glede kakovosti ali vsebine storitve, vključno z zahtevami za oglaševanje in pogodbe ali zahtevami glede odgovornosti ponudnika storitve".

13 Člen 3(1) in (2) Direktive določa:

„1. Vsaka država članica zagotovi, da so storitve informacijske družbe ponudnika, ki posluje na njenem ozemlju, skladne z veljavnimi nacionalnimi določbami v zadevni državi članici, ki spadajo na koordinirano področje.

2. Države članice ne smejo omejevati svobode zagotavljanja storitev informacijske družbe iz druge države članice zaradi razlogov, ki spadajo na koordinirano področje."

14 Člen 3(4) Direktive določa pogoje, pod katerimi lahko države članice v zvezi z neko storitvijo informacijske družbe sprejmejo ukrepe, ki odstopajo od odstavka 2.

**Spora o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje**

*Zadeva C-509/09*

15 Nemško sodišče je X, ki ima prebivališče v Nemčiji, leta 1993 skupaj z bratom obsodilo na dosmrtno zaporno kazen zaradi umora znanega igralca. Januarja 2008 je bila pogojno izpuščena.

16 Družba eDate Advertising, ki ima sedež v Avstriji, upravlja internetni portal na naslovu „www.rainbow.at“. Tožena stranka je v rubriki „Info-News“ na straneh, predvidenih za starejše novice, vse do 18. junija 2007 omogočala vpogled v obvestilo z dne 23. avgusta 1999. V njem je bilo ob navedbi imena X in njenega brata navedeno, da naj bi oba pri Bundesverfassungsgericht (zvezno ustavno sodišče) v Karlsruheju (Nemčija) vložila pritožbo zoper njuno obsodbo. Poleg kratkega opisa dejanja, ki je bilo storjeno leta 1990, so citirane besede odvetnika, ki sta ga pooblastila obsojenca, in sicer da hočeta dokazati, da več glavnih obremenilnih prič v postopku ni izpovedalo resnice.

17 X je družbo eDate Advertising pozvala, naj opusti poročanje in poda zavezujočo izjavo o opustitvi. Družba eDate Advertising na ta dopis ni odgovorila, je pa 18. junija 2007 s svojega spletnega mesta odstranila sporno obvestilo.

18 X s tožbo pred nemškimi sodišči od družbe eDate Advertising zahteva, naj opusti poročanje o njej v zvezi z dejanjem z navedbo njenega polnega imena. Ta družba je v prvi vrsti izpodbijala mednarodno pristojnost nemških sodišč. Tožbi je bilo na obeh

nižjih stopnjah ugodeno, družba eDate Advertising pa pred Bundesgerichtshof še naprej vztraja pri predlogu za zavrženje tožbe.

19 Bundesgerichtshof trdi, da je odločitev o tem pravnem sredstvu odvisna od vprašanja, ali so sodišča na nižjih stopnjah pravilno ugotovila, da so v skladu s členom 5, točka 3, Uredbe mednarodno pristojna za odločanje o sporu.

20 Če bi bilo ugotovljeno, da so nemška sodišča mednarodno pristojna, naj bi se postavljalo vprašanje, ali je treba uporabiti nemško ali avstrijsko pravo. To naj bi bilo odvisno od razlage člena 3(1) in (2) Direktive.

21 Na eni strani naj bi lahko načelo države članice izvora pomenilo popravek na materialnopravni ravni. Materialnopravni izid prava, ki se uporablja v skladu s kolizijskimi pravili države sodišča, naj bi se v konkretnem primeru vsebinsko spremenil glede na primer in omejil na manj stroge zahteve prava države članice izvora. V skladu s to razlago načelo države članice izvora ne vpliva na nacionalna kolizijska pravila države sodišča in se uporablja – tako kot temeljne svoboščine iz Pogodbe ES – šele v okviru konkretne primerjave ugodnosti na materialnopravni ravni.

22 Na drugi strani naj bi bilo lahko s členom 3 Direktive oblikovano splošno načelo na področju kolizijskih pravil, ki ob izpodrivanju nacionalnih kolizijskih pravil povzroči izključno uporabo prava, ki velja v državi članici izvora.

23 Bundesgerichtshof meni, da če se načelo države izvora obravnava kot materialnopravna omejitev uporabe prava, bi se uporabilo nemško mednarodno zasebno pravo

in bi bilo treba izpodbijano odločbo razglasiti za nično, tožbo pa dokončno zavreči, ker ne bi bilo mogoče ugoditi opustitvenemu zahtevku tožeče stranke, ki temelji na nemškem pravu. Če pa se v nasprotju s tem načelu države izvora pripiše narava kolizijskega pravila, naj bi bilo treba presojati opustitveni zahtevek X v skladu z avstrijskim pravom.

24 V teh okoliščinah je Bundesgerichtshof prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je pri (grozečih) kršitvah osebnostnih pravic z vsebino neke spletne strani na internetu besedno zvezo ‚kraj, kjer grozi škodni dogodek' v členu 5, točka 3, Uredbe […] treba razlagati tako,

da lahko prizadeti vloži opustitveno tožbo zoper upravljavca spletne strani tudi pred sodišči tiste države članice, v kateri se lahko dostopa do spletne strani, ne glede na to, v kateri državi članici ima upravljavec sedež,

ali pa

pristojnost sodišč države članice, v kateri upravljavec te spletne strani nima sedeža, predpostavlja, da obstaja posebna povezava med sporno vsebino ali spletno stranjo in državo sodišča (nacionalna navezna okoliščina), ki presega tehnično možnost dostopa do spletne strani?

2. Če je potrebna takšna nacionalna navezna okoliščina:

   V skladu s katerimi merili se določa ta zveza?

   Ali je pomembno, da je sporna spletna stran v skladu z namenom upravljavca ciljno usmerjena in (tudi) namenjena uporabnikom interneta v državi sodišča ali pa zadošča, da imajo informacije na spletni strani objektivno zvezo z državo sodišča v tem smislu, da je v državi sodišča dejansko prišlo ali bi lahko prišlo do kolizije nasprotujočih si interesov – se pravi interesa tožeče stranke do spoštovanja njene osebnostne pravice oziroma interesa tožene stranke do oblikovanja njene spletne strani in do poročanja – glede na okoliščine konkretnega primera, zlasti na podlagi vsebine sporne spletne strani?

   Ali je za ugotavljanje posebne nacionalne navezne okoliščine merodajno število povezav iz države sodišča, vzpostavljenih s sporno spletno stranjo?

3. Če za ugotovitev pristojnosti ni potrebna posebna nacionalna navezna okoliščina ali če za obstoj te zadnje zadošča, da sporne informacije izkazujejo objektivno zvezo z državo sodišča v tem smislu, da je v državi sodišča dejansko prišlo ali bi lahko prišlo do kolizije nasprotujočih si interesov glede na okoliščine konkretnega primera, zlasti na podlagi vsebine sporne spletne strani, in obstoj posebne nacionalne navezne okoliščine merodajno ne predpostavlja minimalnega števila dostopov iz države sodišča, vzpostavljenih s sporno spletno stranjo:

   Ali je člen 3(1) in (2) Direktive […] treba razlagati tako:

da je tem določbam treba pripisati kolizijskopravni značaj v tem smislu, da tudi na področju civilnega prava ob izpodrivanju nacionalnih kolizijskih predpisov določajo le uporabo prava, ki velja v državi članici izvora,

ali

pa gre pri teh predpisih za popravek na materialnopravni ravni, s katerim se vsebinsko spremeni materialnopravni izid prava, ki se uporablja v skladu z nacionalnimi kolizijskimi normami in omeji na zahteve prava države članice izvora?

Če ima člen 3(1) in (2) Direktive […] kolizijskopravni značaj:

Ali navedene določbe določajo le uporabo materialnega prava, ki velja v državi članici izvora, ali pa tudi uporabo v tej državi veljavnih kolizijskih norm, zaradi česar ostane mogoče, da pravo države članice izvora odkazuje na pravo države namembnosti?“

*Zadeva C-161/10*

25 Francoski igralec Olivier Martinez in njegov oče, Robert Martinez, pred Tribunal de grande instance de Paris uveljavljata kršitev zasebnosti in pravice do javne podobe Oliviera Martineza, ki naj bi se zgodila zaradi besedila v angleščini, katerega prevod v francoščino v postopku ni sporen in katerega naslov je „Kylie Minogue est de nouveau avec Olivier Martinez“ (Kylie Minogue je ponovno z Olivierom Martinezom), v katerem so podrobnosti glede njunega srečanja in ki je bilo 3. februarja 2008 objavljeno na spletni strani „www.sundaymirror.co.uk“.

26 Tožba je bila na podlagi člena 9 francoskega civilnega zakonika, ki določa, da ima „vsakdo […] pravico do tega, da se spoštuje njegova zasebnost“, vložena zoper družbo angleškega prava MGN, ki ureja spletno stran britanskega časnika *Sunday Mirror*. Navedena družba trdi, da Tribunal de grande instance de Paris ni pristojno zaradi neobstoja zadostne navezne okoliščine med sporno spletno objavo in zatrjevano škodo na francoskem ozemlju, tožeči stranki pa, nasprotno, menita, da taka navezna okoliščina ni potrebna, vsekakor pa obstaja.

27 Predložitveno sodišče trdi, da se za škodni dogodek, ki se zgodi prek interneta, lahko šteje, da je nastal na ozemlju ene države članice, le, če obstaja zadostna, bistvena ali pomembna povezava s tem ozemljem.

28 Predložitveno sodišče meni, da na vprašanje – ali je sodišče države članice pristojno za odločanje o kršitvah osebnostnih pravic, storjenih prek interneta s spletnega mesta, ki ga ureja družba s sedežem v drugi državi članici in ki je v bistvu namenjeno javnosti te druge države – na podlagi besedila členov 2 in 5, točka 3, Uredbe ni mogoče jasno odgovoriti.

29 V teh okoliščinah je Tribunal de grande instance de Paris prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba člena 2 in 5[, točka 3,] Uredbe […] razlagati tako, kot da dajeta sodišču neke države članice pristojnost za odločanje o tožbi zaradi kršitve osebnostnih pravic, ki bi lahko bila povzročena zaradi objave informacij in/ali fotografij na spletni strani,

ki jo v drugi državi članici ureja družba s sedežem v tej drugi državi oziroma v tretji državi članici, ki v vsakem primeru ni prvonavedena država članica:

– že če je izpolnjen edini pogoj, da je to spletno stran mogoče obiskati iz te prve države,

– ali pa mora med škodnim dogodkom in ozemljem te prve države obstajati zadostna, bistvena in pomembna povezava in, v tem drugem primeru, če ta povezava izhaja iz:

  – števila vzpostavljenih povezav s sporno stranjo iz te prve države članice, in sicer absolutnega ali relativnega glede na vse povezave, vzpostavljene s to stranjo,

  – stalnega bivališča ali državljanstva osebe, ki uveljavlja kršitev svojih osebnostnih pravic, ali – splošneje – vpletenih oseb,

  – jezika, v katerem se prenaša sporna informacija, ali kakršnekoli druge okoliščine, ki lahko kaže na voljo urednika strani, da se obrača prav na javnost te prve države,

  – kraja, v katerem so se odvili navedeni dogodki in/ali v katerem so bile posnete fotografije, ki so eventualno objavljene,

  – drugih meril?“

30 Predsednik Sodišča je s sklepom z dne 29. oktobra 2010 v skladu s členom 43 Poslovnika Sodišča odločil, da se zadevi C-509/09 in C-161/10 združita za ustni postopek in izdajo sodbe.

**Dopustnost**

31 Italijanska vlada meni, da je treba ugotoviti nedopustnost vprašanj v zadevi C-509/09, ker niso pomembna za spor o glavni stvari. Opustitvena tožba naj bi bila nujni pravni instrument in naj bi zato predpostavljala aktualnost škodnega ravnanja. Vendar naj bi bilo iz predstavitve dejanskega stanja te zadeve razvidno, da ravnanje, ki naj bi posegalo v položaj, ob vložitvi opustitvenega zahtevka ni bilo več aktualno, ker je upravitelj spletnega mesta pred začetkom postopka že umaknil sporno informacijo.

32 Glede tega je treba opozoriti, da v skladu z ustaljeno sodno prakso v okviru postopka na podlagi člena 267 PDEU le nacionalno sodišče, ki odloča o sporu in ki mora prevzeti odgovornost za sodno odločitev, ob upoštevanju posebnosti zadeve presodi potrebo po izdaji predhodne odločbe, da bi lahko izdalo sodbo, in tudi ustreznost vprašanj, ki jih predloži Sodišču. Zato je Sodišče načeloma dolžno odločati, če se predložena vprašanja nanašajo na razlago prava Unije (glej sodbo z dne 17. februarja 2011 v zadevi TeliaSonera Sverige, C-52/09, ZOdl., str. I-527, točka 15 in navedena sodna praksa).

33 Sodišče lahko namreč zavrne odločanje na podlagi predloga za sprejetje predhodne odločbe, ki ga vloži nacionalno sodišče, le, če je očitno, da zahtevana razlaga prava Unije nima nikakršne zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, zlasti če gre za hipotetičen problem (glej zgoraj navedeno sodbo TeliaSonera Sverige, točka 16).

34 Ne zdi se, da bi v zadevi v glavni stvari opustitvena tožba postala brezpredmetna, ker je upravitelj spletnega mesta že pred začetkom postopka umaknil sporno informacijo. Kot je namreč opozorjeno v točki 18 te sodbe, je bilo opustitveni tožbi na obeh nižjih stopnjah ugodeno.

35 Vsekakor je Sodišče že ugotovilo, da glede na svoje besedilo člen 5, točka 3, Uredbe ne predpostavlja aktualnosti škode (glej v tem smislu sodbo z dne 1. oktobra 2002 v zadevi Henkel, C-167/00, Recueil, str. I-8111, točki 48 in 49). Zato se ta določba uporablja za tožbo, katere namen je preprečitev ponovitve domnevnega nezakonitega ravnanja.

36 V teh okoliščinah je treba predlog za sprejetje predhodne odločbe šteti za dopusten.

**Vprašanja za predhodno odločanje**

*Razlaga člena 5, točka 3, Uredbe*

37 S prvima dvema vprašanjema v zadevi C-509/09 in z edinim vprašanjem v zadevi C-161/10 – ki jih je treba preučiti skupaj – predložitveni sodišči v bistvu sprašujeta Sodišče, kako je treba izraz „kraj, kjer je prišlo ali kjer grozi škodni dogodek“, uporabljen v členu 5, točka 3, Uredbe, razlagati v primeru zatrjevane kršitve osebnostnih pravic z vsebino, objavljeno na spletnem mestu.

38 Da bi bilo mogoče odgovoriti na ta vprašanja, je treba spomniti, prvič, da se morajo v skladu z ustaljeno sodno prakso določbe uredbe razlagati samostojno, ob upoštevanju njenega sistema in ciljev (glej zlasti sodbo z dne 16. julija 2009 v zadevi Zuid-Chemie, C-189/08, ZOdl., str. I-6917, točka 17 in navedena sodna praksa).

39 Drugič, ker Uredba v zvezi z odnosi med državami članicami odslej nadomešča Konvencijo z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 1972, L 299, str. 32), kakor je bila spremenjena z zaporednimi konvencijami o pristopu novih držav članic k tej konvenciji (v nadaljevanju: Bruseljska konvencija), razlaga, ki jo je Sodišče podalo glede določb te konvencije, velja tudi za določbe navedene uredbe, kadar je mogoče določbe teh instrumentov Skupnosti šteti za enakovredne (zgoraj navedena sodba Zuid-Chemie, točka 18).

40 V skladu z ustaljeno sodno prakso velja, da pravilo o posebni pristojnosti, ki je kot odstopanje od načela določitve pristojnosti na podlagi kraja stalnega prebivališča tožene stranke določeno v členu 5, točka 3, Uredbe, temelji na obstoju posebno tesne zveze med sporom in sodiščem kraja, v katerem je prišlo do škodnega dogodka, ki upravičuje podelitev pristojnosti temu sodišču zaradi učinkovitosti sodstva in načela procesne ekonomije (glej zgoraj navedeno sodbo Zuid-Chemie, točka 24 in navedena sodna praksa).

41 Opozoriti je treba tudi, da se izraz „kraj, kjer je prišlo do škodnega dogodka“ nanaša tako na kraj vzročnega dejanja kot na kraj, v katerem je nastala škoda. Ta kraja lahko pomenita pomembno povezavo z vidika sodne pristojnosti, saj je glede na okoliščine za vsakega od njiju mogoče ugotoviti zelo koristne razloge za dokazovanje in organizacijo postopka (sodba z dne 7. marca 1995 v zadevi Shevill in drugi, C-68/93, Recueil, str. I-415, točki 20 in 21).

42 V zvezi z uporabo teh dveh naveznih okoliščin v primeru tožb za povračilo nepremoženjske škode, ki je domnevno nastala z objavo obrekljive vsebine, je Sodišče menilo, da lahko žrtev v primeru obrekovanja z objavo v tisku, ki izhaja v več državah pogodbenicah, zoper urednika vloži odškodninsko tožbo bodisi pred sodišči države pogodbenice, v kateri ima urednik objavljene obrekljive vsebine sedež, ki lahko odredijo povračilo celotne škode, nastale z obrekovanjem, bodisi pred sodišči vsake države pogodbenice, v kateri je bila vsebina objavljena in se žrtev sklicuje na napad na njen ugled, ki lahko odredijo zgolj povračilo škode, storjene v državi sodišča, ki odloča (zgoraj navedena sodba Shevill in drugi, točka 33).

43 Glede tega je Sodišče pojasnilo še, da čeprav to, da je pristojnost sodišč držav, v katerih je bila vsebina objavljena, omejena zgolj na škodo, povzročeno v državi sodišča, povzroča neprijetnosti, lahko tožeča stranka vseeno vse svoje zahtevke predloži pred sodiščem kraja prebivališča tožene stranke ali pred sodiščem kraja, v katerem ima urednik obrekljive objave svoj sedež (zgoraj navedena sodba Shevill in drugi, točka 32).

44 Te ugotovitve je mogoče, kot je izpostavil generalni pravobranilec v točki 39 sklepnih predlogov, uporabiti tudi glede drugih medijev in komunikacijskih sredstev in se z njimi lahko zajame širok spekter kršitev osebnostnih pravic, ki jih poznajo različni pravni sistemi, kakršne navajajo tožeče stranke v postopkih v glavni stvari.

45 Vendar kot sta trdili predložitveni sodišči ter tudi večina strank in zainteresiranih oseb, ki so Sodišču predložile stališča, se objava vsebine na spletnem mestu razlikuje od razširjanja na določenem ozemlju, kot je med drugim značilno za tiskane medije, ker načeloma pomeni vseprisotnost te vsebine. Do te ima takoj dostop nedoločeno število spletnih uporabnikov po vsem svetu, neodvisno od kakršnega koli namena objavitelja, da bi bila ta vsebina dostopna zunaj države članice, v kateri ima sedež, in brez njegovega nadzora.

46 Tako se zdi, da splet zmanjšuje uporabnost merila glede razširjanja, ker je domet razširjanja po spletu objavljene vsebine načeloma neomejen. Poleg tega s tehničnega vidika ni vedno mogoče z gotovostjo in zanesljivostjo opredeliti obsega tega razširjanja za vsako državo članico niti posledično oceniti škode, ki je nastala v tej državi članici.

47 Težave pri uporabi tega merila nastanka škode – opredeljenega v zgoraj navedeni sodbi Shevill in drugi – v okviru spleta so v nasprotju, kot je navedel generalni pravobranilec v točki 56 sklepnih predlogov, s težo škode, ki jo lahko utrpi imetnik osebnostne pravice, ki ugotovi, da je informacija, ki ogroža to pravico, na voljo na vseh koncih sveta.

48 Zato je treba navezne okoliščine, na katere je bilo opozorjeno v točki 42 te sodbe, prilagoditi tako, da lahko žrtev, ki so ji bile osebnostne pravice kršene prek spleta, glede na kraj, v katerem je s to kršitvijo nastala škoda v Evropski uniji, povračilo celotne škode zahteva pri enem sodišču. Ker bo učinek po spletu objavljene vsebine na osebnostne pravice posameznika lahko najbolje preučilo sodišče kraja, v katerem je žrtvino težišče interesov, dodelitev pristojnosti temu sodišču ustreza cilju učinkovitosti sodstva, na katerega je opozorjeno v točki 40 te sodbe.

49 Okolje, v katerem je težišče interesov neke osebe, je na splošno kraj njenega običajnega prebivališča. Vendar je lahko težišče interesov osebe tudi v državi članici, v kateri običajno ne prebiva, če je na podlagi drugih indicev, kot je opravljanje poklicne dejavnosti, mogoče ugotoviti obstoj posebno tesne povezave s to državo.

50 Pristojnost sodišča kraja, v katerem je težišče interesov domnevne žrtve, je v skladu s ciljem predvidljivosti pravil o pristojnosti (glej sodbo z dne 12. maja 2011 v zadevi BVG, C-144/10, ZOdl., str. I-3961, točka 33) tudi glede tožene stranke, ker objavitelj škodljive vsebine ob objavi po spletu lahko pozna težišča interesov oseb, ki so predmet te objave. Tako je treba ugotoviti, da merilo težišča interesov tožeči stranki omogoča, da brez težav ugotovi, na katero sodišče se lahko obrne, toženi stranki pa, da razumno predvidi, pred katerim sodiščem je lahko tožena (glej sodbo z dne 23. aprila 2009 v zadevi Falco Privatstiftung in Rabitsch, C-533/07, ZOdl., str. I-3327, točka 22 in navedena sodna praksa).

51 Poleg tega je z merilom nastanka škode, opredeljenim v zgoraj navedeni sodbi Shevill in drugi – drugače kot pri tožbi zaradi ugotovitve odgovornosti glede celotne škode – podeljena pristojnost sodiščem vsake države članice, na ozemlju katere je ali je bila po spletu objavljena vsebina dostopna. Ta sodišča so pristojna za odločanje zgolj glede škode, storjene na ozemlju države članice sodišča, ki odloča.

52 Zato je treba na prvi dve vprašanji v zadevi C-509/09 in na edino vprašanje v zadevi C-161/10 odgovoriti, da je treba člen 5, točka 3, Uredbe razlagati tako, da lahko v primeru zatrjevane kršitve osebnostnih pravic z vsebino, objavljeno na spletnem mestu, oseba, ki meni, da je oškodovana, vloži tožbo zaradi ugotovitve odgovornosti glede celotne škode bodisi pri sodiščih države članice, v kateri ima objavitelj te vsebine sedež, bodisi pri sodiščih države članice, v kateri je težišče njenih interesov. Ta oseba lahko namesto tožbe zaradi ugotovitve odgovornosti glede celotne škode vloži tudi tožbo pri sodiščih vsake države članice, na ozemlju katere je ali je bila po spletu objavljena vsebina dostopna. Ta sodišča so pristojna za odločanje zgolj glede škode, storjene na ozemlju države članice sodišča, ki odloča.

*Razlaga člena 3 Direktive*

53 Bundesgerichtshof želi s tretjim vprašanjem v zadevi C-509/09 izvedeti, ali imajo določbe člena 3(1) in (2) Direktive naravo kolizijskih pravil v tem smislu, da tudi na področju civilnega prava za storitve informacijske družbe – ob izpodrivanju nacionalnih kolizijskih predpisov – določajo le uporabo prava, ki velja v državi izvora, ali pa gre pri teh določbah za popravek glede prava, ki se uporablja v skladu z nacionalnimi kolizijskimi pravili, s katerim se spremeni njegova vsebina v skladu z zahtevami države izvora.

54 Te določbe je treba preučiti ob upoštevanju ne le njihovega besedila, ampak tudi njihovega sobesedila in ciljev, ki jim sledi ureditev, katere del so (glej sodbe z dne 19. septembra 2000 v zadevi Nemčija proti Komisiji, C-156/98, Recueil, str. I-6857, točka 50; z dne 7. decembra 2006 v zadevi SGAE, C-306/05, ZOdl., str. I-11519, točka 34, in z dne 7. oktobra 2010 v zadevi Lassal, C-162/09, ZOdl., str. I-9217, točka 49).

55 V tem smislu je izrek akta Unije neločljivo povezan z obrazložitvijo tega akta, tako da ga je treba razlagati ob upoštevanju razlogov za njegovo sprejetje, če je to potrebno (sodba z dne 29. aprila 2004 v zadevi Italija proti Komisiji, C-298/00 P, Recueil, str. I-4087, točka 97 in navedena sodna praksa, in zgoraj navedena sodba Lassal, točka 50).

56 V skladu s členom 1(1) Direktive, sprejete na podlagi členov 47(2) ES, 55 ES in 95 ES, je njen cilj prispevati k pravilnemu delovanju notranjega trga z zagotavljanjem prostega pretoka storitev informacijske družbe med državami članicami. V njeni uvodni izjavi 5 so kot pravne ovire za pravilno delovanje notranjega trga na tem področju naštete razlike v zakonodajah in pravna negotovost glede tega, kateri nacionalni predpisi se uporabljajo za te storitve.

57 Toda v zvezi z večino vidikov elektronskega poslovanja Direktiva ni namenjena usklajevanju materialnopravnih pravil, ampak opredeljuje „koordinirano področje“, v okviru katerega mora biti z mehanizmom iz člena 3 v skladu z uvodno izjavo 22 Direktive omogočeno, da se za storitve informacijske družbe načeloma uporabi zakonodaja države članice, v kateri ima ponudnik storitev sedež.

58 Glede tega je treba ugotoviti, prvič, da zakonodaja države članice, v kateri ima ponudnik storitev sedež, zajema področje civilnega prava, kar je med drugim razvidno iz uvodne izjave 25 Direktive in iz dejstva, da so v Prilogi k tej direktivi naštete civilne pravice in obveznosti, za katere se mehanizem iz člena 3 ne uporablja. Drugič, uporaba tega mehanizma glede odgovornosti ponudnika storitve je izrecno določena v členu 2(h)(i), druga alinea, Direktive.

59 Iz besedila člena 3(1) in (2) Direktive ob upoštevanju zgoraj navedenih določb in ciljev je razvidno, da je z mehanizmom, določenim v Direktivi, tudi na področju civilnega prava določeno spoštovanje zahtev materialnega prava, ki velja v državi članici, v kateri ima ponudnik storitev sedež. Če namreč ni zavezujočih določb o uskladitvi, sprejetih na ravni Unije, lahko zgolj priznanje zavezujoče narave nacionalne zakonodaje, za katero se je zakonodajalec odločil, da bo veljala za ponudnike storitev in njihove storitve, zagotovi polni učinek svobode opravljanja teh storitev. Taka razlaga je podprta s členom 3(4) Direktive, ker ta določa pogoje, pod katerimi lahko države članice sprejmejo ukrepe, ki odstopajo od odstavka 2 tega člena, pri čemer je treba te pogoje šteti za izčrpne.

60 Pri razlagi člena 3 Direktive pa je treba upoštevati tudi njen člen 1(4), v skladu s katerim Direktiva ne uvaja dodatnih pravil na področju mednarodnega zasebnega prava v zvezi s kolizijskimi spori.

61 Glede tega je treba ugotoviti, prvič, da razlaga pravila glede notranjega trga, določenega v členu 3(1) Direktive, v smislu, da je z njim določena uporaba materialnega prava, ki velja v državi članici sedeža, tega pravila ne opredeljuje kot pravilo mednarodnega zasebnega prava. V tem odstavku je namreč državam članicam predvsem naložena obveznost, da zagotovijo, da so storitve informacijske družbe, ki jih zagotavlja ponudnik s sedežem na njihovem ozemlju, v skladu z nacionalnimi določbami, ki so veljavne v teh državah članicah in spadajo pod koordinirano področje. Naložitev take obveznosti nima značilnosti kolizijskega pravila, namenjenega razrešitvi posamičnega konflikta med več pravi, ki bi jih bilo mogoče uporabiti.

62 Drugič, člen 3(2) Direktive določa, da države članice ne smejo omejevati svobode zagotavljanja storitev informacijske družbe iz druge države članice iz razlogov, ki spadajo na koordinirano področje. Nasprotno pa je iz člena 1(4) Direktive v povezavi z njeno uvodno izjavo 23 razvidno, da lahko države članice gostiteljice na podlagi svojega mednarodnega zasebnega prava načeloma svobodno določijo materialnopravna pravila, ki jih je treba uporabiti, če ta ne omejujejo svobode opravljanja storitev elektronskega poslovanja.

63 Iz tega sledi, da člen 3(2) Direktive ne zahteva prenosa v obliki posebnega kolizijskega pravila.

64 Vseeno pa je treba določbe člena 3(1) in (2) Direktive razlagati tako, da bo zagotovljeno, da se s pristopom zakonodajalca Unije k usklajevanju učinkovito zagotavlja svoboda opravljanja storitev informacijske družbe med državami članicami.

65 Glede tega je treba opozoriti, da je Sodišče že poudarilo, da je treba zavezujoče določbe direktive, ki so nujne za uresničitev ciljev notranjega trga, uporabiti tudi, če je bilo izbrano drugo pravo (glej v tem smislu sodbi z dne 9. novembra 2000 v zadevi Ingmar, C-381/98, Recueil, str. I-9305, točka 25, in z dne 23. marca 2006 v zadevi Honyvem Informazioni Commerciali, C-465/04, ZOdl., str. I-2879, točka 23).

66 V zvezi z mehanizmom, ki ga določa člen 3 Direktive, je treba ugotoviti, da to, da bi bile storitve elektronskega poslovanja na podlagi navedenega člena 3(1) podvržene pravni ureditvi države članice, v kateri imajo njihovi ponudniki sedež, ne bi zagotavljalo popolnega pretoka teh storitev, če bi morali ponudniki na koncu v državi članici gostiteljici spoštovati strožje zahteve od tistih, ki zanje veljajo v državi članici, v kateri imajo sedež.

67 Iz tega sledi, da člen 3 Direktive – če ne gre za odstopanja, ki so dovoljena pod pogoji iz tega člena 3(4) – nasprotuje temu, da za ponudnika storitev elektronskega poslovanja veljajo strožje zahteve od tistih, ki so določene v materialnem pravu, ki velja v državi članici, v kateri ima ta ponudnik sedež.

68 Glede na zgoraj navedeno je treba na tretje vprašanje v zadevi C-509/09 odgovoriti, da je treba člen 3 Direktive razlagati tako, da ne zahteva prenosa v obliki posebnega kolizijskega pravila. Kljub temu morajo države članice glede koordiniranega področja zagotoviti, da – če ne gre za odstopanja, ki so dovoljena pod pogoji iz člena 3(4) Direktive – za ponudnika storitev elektronskega poslovanja ne veljajo strožje zahteve od tistih, ki so določene v materialnem pravu, ki velja v državi članici, v kateri ima ta ponudnik sedež.

**Stroški**

69 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenima sodiščema, ti odločita o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

1. **Člen 5, točka 3, Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah je treba razlagati tako, da lahko v primeru zatrjevane kršitve osebnostnih pravic z vsebino, objavljeno na spletnem mestu, oseba, ki meni, da je oškodovana, vloži tožbo zaradi ugotovitve odgovornosti glede celotne škode bodisi pri sodiščih države članice, v kateri ima objavitelj te vsebine sedež, bodisi pri sodiščih države članice, v kateri je težišče njenih interesov. Ta oseba lahko namesto tožbe zaradi ugotovitve odgovornosti glede celotne škode vloži tudi tožbo pri sodiščih vsake države članice, na ozemlju katere je ali je bila po spletu objavljena vsebina dostopna. Ta sodišča so pristojna za odločanje zgolj glede škode, storjene na ozemlju države članice sodišča, ki odloča.**

2. **Člen 3 Direktive 2000/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2000 o nekaterih pravnih vidikih storitev informacijske družbe, zlasti elektronskega poslovanja na notranjem trgu (Direktiva o elektronskem poslovanju) je treba razlagati tako, da ne zahteva prenosa v obliki posebnega kolizijskega pravila. Kljub temu morajo države članice glede koordiniranega področja zagotoviti, da – če ne gre za odstopanja, ki so dovoljena pod pogoji**

**iz člena 3(4) Direktive 2000/31 – za ponudnika storitev elektronskega poslovanja ne veljajo strožje zahteve od tistih, ki so določene v materialnem pravu, ki velja v državi članici, v kateri ima ta ponudnik sedež.**

Podpisi